

El nazisme també reneix a Rússia

Un dels països on reneix amb força el moviment nacional-socialista és Rússia. Les agressions de skins a estudiants africans i asiàtics i a comerciants dels països del Caucas s'han intensificat notablement aquests últims mesos.

El 20 d'abril un grup neonazi va començar a complir l'amenaça d'agredir un negre cada dia per commemorar l'aniversari d'Adolf Hitler. Pocs dies després dues estudiants coreanes eren colpejades a ple dia al concorregut carrer d'Arbat. El 7 de maig un venedor àzeri era mort per un grup de caps rapats en un basar del centre de Moscou davant la impassibilitat de la policia. El 13 de maig a Sibèria eren profanades 149 tombes jueves i poques hores després esclatava una bomba a la sinagoga de Moscou. Tot plegat representa el ressorgiment d'un fenomen que preocupa Borís Ieltsin, com va deixar clar el dia 22 de juny, en el seu discurs amb motiu del cinquantè aniversari de la invasió de l'URSS per l'exèrcit de Hitler.

Aquests darrers mesos el nombre d'agressions amb signatura feixista ha augmentat de forma alarmant a Rússia. L'odi racial s'ha exacerbat i el nombre de publicacions de retòrica nazi ja ha arribat a dues-centes. I és que el país reuneix les condicions perquè hi proliferin grups d'aquesta jeia. D'una banda, les enormes esperances de la població llavors de la caiguda del teló d'acer s'han dissipat amb la davallada en picat del nivell de vida de la majoria dels russos. D'una altra, hi ha l'orgull ferit d'un poble que havia crescut amb el convenciment de ser una superpotència i que es resisteix a acceptar la realitat bo i cercant-ne els culpables.

La situació cada volta és més preocupant, perquè, després de les agressions aïllades contra comerci-

ARXIU / EFE

ants dels països caucàsics o contra estudiants negres, s'han imposat unes organitzacions ben dirigides i amb potencial de reclutament, darrere les quals molts veuen la mà oculta de les forces de seguretat de l'estat.

Una de les persones que més ha investigat el feixisme a Rússia és el periodista Oleg Vakulovski, expert en sociologia: "L'aparició d'aquests grups no és natural ni fortuïta; els feixistes russos són molt còmodes. Sorgeixen a onades, i les seves activitats, per norma, comencen en vigílies d'esdeveniments dramàtics o de revoltes socials. Em fa l'efecte cert que hi ha algú al darrere que els dirigeix."

Vakulovski compara el context

actual rus amb la república alemanya de Weimar que precedí l'ascens del nacional-socialisme al poder. "Després de la Primera Guerra Mundial els serveis especials alemanys es van quedar sense feina. La situació era molt semblant a la nostra: se sentien terriblement infravalorats i poc respectats. En aquella època a Alemanya no es podia confiar en les estructures de l'estat i ells van adoptar el paper de cervell i motor del país, prenent sota les seves ordres els nazis que començaven a moure's".

A Rússia la connexió entre el moviment ultranacionalista i els cosos especials de l'estat ve de lluny. Segons Aleksandr Iàkovlev, ex-cap del Departament de Propaganda

Molts sociòlegs russos famosos comparen la situació de la Rússia actual amb la de la República de Weimar. Aquesta última va sucumbir sota l'embranchida del nazisme hitlerià.

ARXIU / EFE

El líder de l'ultranacionalisme rus, Vladimir Jirinovski, esgrimeix un discurs que troba adeptes en la població descontenta del caos polític i econòmic. Un cultiu idoni per al creixement, lent però constant, de l'ultradreta russa.

del Partit i un dels principals ideòlegs de la Perestroika, la policia de la KGB va contribuir a la formació de Pàmiat, un dels partits antisemites més importants. Al principi Pàmiat era una associació de restauradors i historiadors que s'encarregava de la conservació dels monuments del país. Després la KGB va introduir-hi un dels seus homes, el fotògraf Dmitri Vasiliev, i l'organització va començar a ocupar-se de "política", és a dir, "a lluitar contra el sionisme".

El primers grups ultranacionalistes aparegueren de forma clandestina a l'URSS a final dels 50, amb el vist-i-plau tàcit de les autoritats: més valia que expressessin el seu descontentament contra els judeomaçònics que no pas contra el govern. Durant la seva etapa al govern de Gorbaxov, Iàkovlev fou perseguit per la directiva de Pàmiat que l'acusava, amb proves falses, de jueu i traïdor.

L'any 1991 l'organització va sofrir algunes escissions per conflictes interns. Actualment la seva activitat és molt reduïda. Una d'aquestes escissions, la més important i perillosa, és Unitat Nacional Russa (UNR). A 1.250 quilòmetres al sud de Moscou, l'aeròdrom militar de Stàvropol s'ha convertit en la base d'entrenament de cadets de la UNR. Minyons de tretze anys endureixen la pell i l'esperit grimpant per les trinxeres, saltant dels avions i aprenent

Un grup de skins compleix la promesa d'agredir cada dia un negre per commemorar l'aniversari de la mort d'Adolf Hitler.

els secrets de les armes i tècniques de lluita modernes. Vestits d'uniforme negre, amb l'esvàstica al braç dret, comencen l'entrenament cridant "Glòria a Rússia!".

La preparació d'aquests "cavallers russos", com s'anomenen ells, va a càrrec d'experts militars destinats a la regió, com la desena brigada del Ministeri de l'Interior, i tenen la benedicció de la policia de la ciutat a la qual presten ajuda patrullant pels carrers i mantenint l'ordre. Unitat Nacional Russa, dirigida pel polèmic Aleksandr Barkàixov, té milers de membres actius a tot Rússia i el suport d'un influent sector de les forces armades i del Ministeri de l'Interior.

Barkàixov diu que el poble rus s'ha vist privat del seu paper històric per força i assegura que volen construir el moviment nacional so-

bre la base de "la sang i la unitat espiritual", i no pas de fundacions polítiques, socials o religioses. També clama contra els enemics del poble rus, els EUA i els jueus, amb aquesta metàfora: "clava el teu ganivet al coll d'un vampir i el món tornarà a ser un bon lloc per a viure-hi".

Un altre dels grups nazis forts de Rússia és el Partit Nacionalista del Poble (NPP), que té un gran suport entre els skinheads nazis. La UNR, l'NPP, més una norantena d'agrupacions ultranacionalistes russes conegudes, reivindiquen la superioritat de la raça blanca i la necessitat de protegir-se de les immigracions incontrolades de pobles de les altres races per preservar la puresa de la sang.

L'exemple més representatiu d'aquestes idees dutes a la pràctica es pot veure darrerament a Moscou, als voltants de la Universitat de l'Amistat dels Pobles Patrice Lumumba. Des dels anys 70, la Lumumba, com popularment en diuen, igual que tants altres centres de l'URSS, va acollir i formar gratuïtament cada any centenars d'estudiants de països afins al règim. Però aquests darrers anys la Universitat i el barri sud-oriental on es troba s'han convertit en un dels sectors amb més violència racial de la ciutat. Grups de caps rapats pul-lulen a totes hores per la rodalia del campus i les agressions hi són freqüents. Algunes ambaixades, com les de Corea, República Sud-africana o dels EUA, ja han fet una crida a tots els seus ciutadans d'origen asiàtic o africà residents al país perquè extremin les precaucions.

Connivència de la policia. Però el racisme més radical és, en aquest cas, domèstic i afecta milions de ciutadans de la Federació Russa d'origen caucàsic o de la Comunitat d'Estats Independents (CEI). Per a molts russos ser foraster és sinònim de delinqüent, i les autoritats no contribueixen pas a desmentir-ho. Memorial, organització moscovita de defensa dels drets humans, ha denunciat força vegades que certs sectors del Ministeri de l'Interior, a través dels

òrgans oficials d'informació, alteren les dades sobre delictes comesos per forasters, afirmant que representen del 40% al 70% del total, quan, segons estadístiques oficials de la Fiscalia de Moscou, no arriben a l'11%.

Les autoritats de Moscou menen una croada per netejar la ciutat d'indesitjables vinguts de les repúbliques del Caucas i de l'Àsia central, i també dels milers de desheretats del capitalisme que ronden per la ciutat mirant de reunir els 15 rubles que val una ampolla de vodka. La policia ha arribat a prohibir a l'organització humanitària Metges Sense Fronteres que ofereixi menjar als sense-sostre moscovites i ha intensificat les inspeccions de documents al carrer entre els viants de pell fosca. Per circular per la capital cal la *propiska*, permís de residència moscovita, un vestigi de l'URSS declarat anticonstitucional d'acord amb la llei de la Federació Russa, però que continua aplicant-se a Moscou per ordre expressa del batlle, Iuri Lúixkov.

Segons dades de Memorial, en el millor dels casos els emigrants sense el preat segell al passaport són moltats; més sovint la policia els requisa el que duen de valor, això si no els apallissa i els reté hores i hores fins que algun conegut o familiar els rescata després de pagar una forta suma en dòlars.

Tradicionalment, els grups nazis han mantingut vincles estrets amb la monarquia, la religió ortodoxa i l'elit intel·lectual russa. Quan Dostoievski afirmava que ser rus era ser ortodox, vivia la seva època d'esplendor la Centúria Negra, un moviment nacionalista d'extrema dreta que aparegué durant la crisi tsarista del 1904-1905, i que fou l'artífex dels progrms contra els jueus de l'època.

Però el fet més curiós del moment actual és, potser, que, per primera vegada en la història de Rússia, l'actitud oficial del poder no és antisemita. Destacats membres de l'executiu són d'ascendència jueva, com el vice-primer ministre Borís Nèmtsov o el cap del govern Serguei Kirienko, i els mitjans de comunicació, com també les principals entitats bancàries, són en

La formació nazi Unitat Nacional Russa té el suport d'un sector influent de les forces armades i del Ministeri de l'Interior.

mans de capital jueu. D'una altra banda, l'odi popular antisemita, encara que latent, és passiu i s'identifica sovint amb una reacció contra la gestió del govern.

Recuperar Ivan el Terrible. La nova societat postcomunista, després d'haver-se rendit als atractius d'Occident i d'haver renegat de la seva història i bagatge cultural durant anys, cerca una base ideològica per tornar a aixecar el cap i recuperar l'anomenada grandesa russa, concepte que rememora els temuts imperis dels tsars Pere el Gran o Ivan el Terrible.

Aquest esperit ha afavorit l'aparició i la popularitat de partits com el del líder ultranacionalista Vladímir Jirinovski. El seu partit, creat de forma artificial pel Kremlin en les eleccions presidencials del 93

per desviar vots dels comunistes, va demostrar que podia volar tot sol i ja disposa de 51 diputats al Parlament. A Jirinovski, l'han titllat de boig, de racista, d'antisemita (tot i tenir sang jueva per part de pare, cosa que també han criticat els nazis russos), de masculista i d'històric, però el seu discurs ha calat en un sector important de la població descontenta amb el caos polític i la incertesa econòmica.

De fet, resulta estrany que a Rússia no hi hagi més nacionalistes radicals, segons Valeri Sòloviov, polític del Fons d'Investigacions Gorbaxov: "Actualment la situació ha empitjorat per a una bona part de la població, que es mostra disposada psicològicament a votar contra el poder actual. L'oposició tampoc no defensa els seus interessos i, si sortís un líder que els digués: veniu amb mi, que lluitarem contra uns i altres, obtindria una gran acollida."

La sobtada repercussió que aconsegueixen aquests moviments ultranacionalistes ha destapat algunes qüestions als mitjans de comunicació. Molts hi veuen una preparació de les pròximes eleccions presidencials del 2000. El feixisme podria ser un nou diable a destruir que deixaria en segon terme les qüestions econòmiques i socials més dramàtiques en aquests moments de crisi.

El president rus, Borís Ieltsin, es mostra preocupat pels darrers atacs de signe neonazi esdevinguts a Rússia. Els va condemnar rotundament en l'acte commemoratiu de la invasió de l'URSS per Hitler.

Isabel Hortal (Moscou)